

ZASAVSKI Vestnik

LETO VIII. — Štev. 3

TRBOVLJE, 19. JANUARJA 1955

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Deset let sindikalnega gibanja

v novi Jugoslaviji

Z največjim prevratom, ki se je začel v zgodovini, ko je proletariat uzel v svoje roke oblast, sindikati preživljajo v svoji dejavnosti velik preokret: oni so postali nositelji družbenega napredka in graditelji nove družbe.
(Lena o sindikatih)

Močan razvoj socialistične izgradnje v novi Jugoslaviji je terjal hitri porast in razvoj delavskega razreda in njegovih razrednih sindikatov. Namesto prejšnjih neenotnih sindikalnih organizacij so v teku desetih let nastale nove, enotne sindikalne organizacije.

Leta 1945, na dan 23. januarja, je bil v Beogradu ustanovljen Kongres Enotnih sindikatov Jugoslavije. Letos stavimo torej desetletnico ustanovitve te zombene organizacije.

Danes je v sindikatih vključeno nad 1 milijon 600.000 delavcev vseh poklicev in vseh starosti. V približno 15.000 sindikalnih organizacijah pomaga delavski razred graditi boljšo prihodnost sebi in svojim potomcem in ustvarja socialistično družbo, ki pomeni smoter njegovih bojev.

Deset let dela sindikata, to so leta upornega boja, večnega prizadevanja — to je prehojena pot nepoznanega heroizma naših delovnih ljudi. Delavski razred je v času obnove daroval vse svoje sile porušenim domovini. Naše obnovljene tovarne, podjetja, mesta in naselja so plod milijonov in milijonov ur prostovoljnega dela naših delovnih ljudi. Sindikalne organizacije so mobilizirale svoje člane, da so uspešno premagovali planske

naloge in jih presegali. Nešteto tisočev delavcev je postalo udarnikov, racionalizatorjev in vodij svojih podjetij. V sindikatih so se vzgajali naši politični delavci, v sindikatih se je sto tisočev njenih članov naučilo pisati in brati ter spoznavati borbo delavskega razreda za preobrazbo svoje domovine. In koliko je še stvari, ki so jih naši sindikati uspešno izvedli, zavedajoč se, da jim to narekuje njihova neomajna zavest in vera v zmago socializma.

In ko smo pred leti sprejeli enega izmed najrevolucionarnjših zakonov — zakon o izročitvi tovarn v roke neposrednih proizvajalcev — so bili sindikati tisti, ki so dali svoje najboljšo tovariše za naše delavske

svete, za upravne odbore itd. Z delavskim samoupravljanjem pa sindikalno delo ni prenehalo. Nasprotno: s tem so postale naloge sindikatov še večje. Njihova naloga je, da pomagajo rasti in izgradnji delavskega samoupravljanja in da še v večji meri usposablja svoje člane za naloge, ki postajajo vsak dan večje. Na tem mestu ne bi govorili o pomoči, ki so jo sindikalne organizacije nudile svojim članom. Vsi naši delavci pa vedo, da jim je sindikalna organizacija tudi v prihodnje potrebna. Res — sedaj so se oblike sindikalnega dela v marsičem spremenile. Danes je zaščitna vloga skoro povsem prenehala. Sindikalne organizacije so postale ustanova, ki se mora bolj

in še v večji meri brigati za strokovni napredek svojih članov, skrbeti morajo, da bodo člani sindikatov sposobni premagovati čedalje večje proizvodne naloge, da bodo postali mojstri svojih strojev in da bodo nenehno dvigali proizvodnjo ter tako stopali v vrsto tistih naprednih industrijskih držav, ki so kos najbolj zamočanim delovnim procesom sodobne tehnike in znanosti. Na drugi strani pa so naše sindikalne organizacije dolžne posvečati več skrbi zdravju naših delavcev, dolžne so skrbeti za njihovo razvedrilo. To so obširne in velike naloge, ki pa jih bodo sindikalne organizacije ob prizadevanju vseh tudi dosegle.

Desetletnico ustanovitve naših enotnih sindikatov bomo torej praznovali v zavesti, da so sindikati množična organizacija delavskega razreda in da so opravičili svoj obstoj. M.

Odbor ZB v Hrastniku e pogostil otroke padlih borcev

Po sklepu zadnjega občnega zbora je Zveza borcev v Hrastniku pripravila otrokom borcev, ki so padli v NOV, v soboto, 8. januarja, prijetno presenečenje. V dvorani Delavskega doma se je ob tej priložnosti zbralo ob lepo pogrnjenih mizah 68 partizanskih sirot, med katerimi jih večina že obiskuje višje razrede osnovne šole, gimnazijo, pa tudi učiteljske, glasbene šole itd. Veselo razpoloženje je zavladalo v dvorani, ko so se mize napolnile z raznimi dobrotami, z odra pa

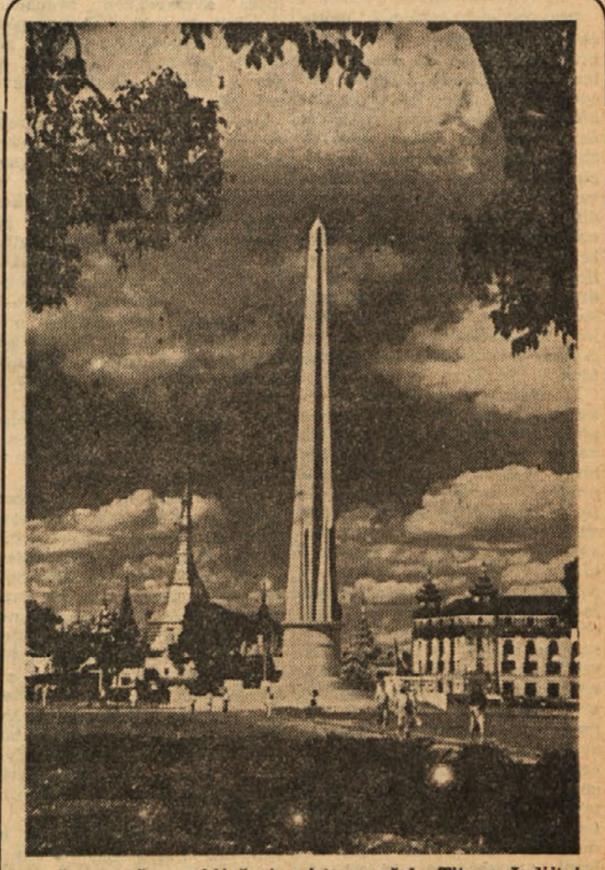
je pozdravil navzočo mladino »Jurček čarovnika«. Lutkarska družina »Svoboda I« jim je pripravila lutkarsko igrice. Ko so zavese skrile »Junaka Jurčka«, je po dvorani zadonelo navdušeno ploskanje.

Posebno doživetje na tej priložnosti za te otroke je bilo, ko jim je tov. Jerič Jože-Miha pripovedoval svoje zanimive partizanske spomine. Prav bi bilo, če bi tov. Jerič nekaj svojih doživetij v NOV priobčil ob priložnosti v našem listu in jih tako ohranil za krajevno kro-

niko (morda bi to napravil letos, ko bomo praznovali desetletnico naše osvoboditve).

Ob koncu pogostitve te mladine je prejel vsak otrok primerno denarno podporo — skupno okrog 40.000 din. Izvedli smo tudi, da so obojestranske sirote teh otrok — sedem po številu — dobile za Novo leto hranilne knjižice z naloženimi štipendijami od 1. januarja 1954 dalje.

Prepričani smo, da bodo matere oz. redniki teh otrok ob pomoči vseh odgovornih činiteljev tudi v bodoče vzgajali in skrbeli za ta mladi rod, ki se bo ob junaških idealih svojih padlih očetov vključil v bližnji prihodnosti med najzavednejše graditelje naše svobodne socialistične Jugoslavije. -jk-

Po uspešno zaključeni misiji maršala Tita v Indiji in Burmi se je maršal Tito vkrcal na Galeb ter se vrača čez Indijo, Aden in Suez v domovino, kjer ga že vsi nestrpno pričakujemo. — (Slika prikazuje: Spomenik neodvisnosti Burmanske unije v Rangunju, katerega si je ogledal tudi maršal Tito.)

Vse sile moramo posvetiti izobraževanju

Občni zbori naših delavskih prosvetnih društev »Svoboda« so ugotovili, da so društva posvečala premalo pozornosti izobraževanju članstva. Saj je res, da so naša društva tudi preteklo leto prirejala razna predavanja — ponekod celo izobraževalne tečaje in krožke — toda le-te je obiskovalo le razmeroma majhno število ljudi.

Zategadelj so društva na letošnjih občnih zborih doberšen del razprav posvetila vprašanju, kako v bodoče bolj zainteresirati delavske množice za izobraževanje, ki je najvažnejše delo društev. Ponekod so sprejeli zanimive načrte, ki dajo slutiti, da so društva odločena premagati zadevne začetne težave in uveljaviti tudi to najmlajšo dejavnost v naših »Svoboda«.

Na nedavnem širšem posvetovanju »Svobode« v Celju, ki ga je vodil predsednik Zveze »Svoboda«, tov. Ivan Regent, je bila glavna točka dnevnega reda izobraževanje. Na tem posvetovanju se je pokazalo, da so se društva na letošnjih občnih zborih sicer lotila tega vprašanja, niso pa začela praktično izvajati sklepe. Zanimiva je ugotovitev, da so se naša kulturna društva nekoč imenovala izobraževalna društva — se pravi, da so imela same en cilji: prosvetljevati delavske množice v naprednem duhu in jih pripravljati na nove čase, ki so rdeli na obzorju. Torej je naloga tudi današnjih »Svoboda«, da posvečajo temu področju kulturnega delovanja največ pozornosti.

Na posvetovanju v Celju so obsejli nepravilno gledanje na predavateljski kader oziroma težnjo, da naj bi na ljudskih univerzah in večernih krožkih predavali le predavatelji, ki pridejo iz Ljubljane ali iz drugih večjih centrov. Zaka! Predvsem zaradi tega ker imamo mi sami v naših delavskih množicah ljudi, ki so sposobni predavati oziroma podajati ljudem najrazličnejše teme. Marsikateri naših rudarjev si je v povojnih letih pridobil z branjem in študijem bogato znanje. Zaka! ne bi to znanje posredovali na kar se da mogoče poljuden način še drugim rudarjem? Morda drugi res ne bo šlo. Toda drugič —

Obvestilo
Obveščamo vse delegate, izvoljene na rajonskih in vaških občinskih zborih SZDL, da bo redni letni občni zbor SZDL za mesto Trbovlje v tork, 25. januarja t. l., ob štirih popoldne v dvorani hotela »Turist« na Vodah.
Mestni odbor SZDL Trbovlje

Potujoči kino LP Trbovlje
predvaja od 22. do 25. januarja 1955 jugoslovanski film »BAKONJA FRA BRNE«.
V soboto 22. l., ob 16.30 v Vačah, ob 19. uri v Izlakah; v nedeljo 23. l., ob 10 uri v Podkumu, ob 14.30 v Polšniku, ob 18. uri pa v Jagnjenici; v ponedeljek 24. l., ob 17. uri v Zidanem mostu, ob 19.30 v Loki pri Zidanem mostu; v tork 25. l., ob 18. uri v Čečah.

Obvestilo
Sporočam, vsem članom DPD »Svoboda« v Trbovljah II, da bo redni letni občni zbor društva v soboto, 22. t. m., ob pol 7. uri zvečer v veliki dvorani Doma »Svoboda«.

Pred zaključkom občnih zborov SZDL

na sedežih bodočih komun sedanjega okraja Trbovlje

V zadnjih mesecih lanskega leta in še pred dnevi so bili po okraju Trbovlje občni zbori občinskih in vaških odborov SZDL. Na teh zborih, ki so v večini prav dobro uspeli, zlasti na vasi, so članj razpravljali o opravljenem delu, o formiranju bodočih komun na področju okraja, obravnavali so nadalje tudi organizacijska vprašanja, delo KZ, probleme komunalnih del, kar je še posebno prišlo do izraza v industrijskih centrih Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in Radeče.

Po celotnem okraju so občni zbori SZDL že opravljeni, izvršene pa so tudi komunske

Občni zbori SZDL v znamenju politično-ideološkega dviga članstva

Na vseh občnih zborih SZDL so v našem okraju razpravljali o organizaciji raznih tečajev, tako kuharskih, šiviljskih in kmetijskih, za katere se potegujejo zlasti na naši vasi. medtem ko so v naših centrih obravnavali vprašanje delovanja Ljudske univerze ter ustanavljanje debatnih krožkov, ki so se doslej prav dobro obnesli v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku. Na sektorju komune Zagorje so občne zbere SZDL opravili povsod privkraj razen v Milnšah in na Trojanah, kjer je bilo treba občni zbor sklicati še enkrat. Vodstvo SZDL je prišlo do ugotovitve, da bo treba nuditi več pomoči vaškim odborom Socialistične zveze v Čemšeniku, Milnšah, Polšniku in v Senožetih. Razni tečaji, ki so jih organizirali na vasi, in sicer na Trojanah, v Kolovratu, Milnšah in Radečah, bodo dali v sedanjih zimskih mesecih vrsti mladih deklet osnovno in raznih praktičnih predmetih, pa tudi politično izobrazbo, saj se vrše istočasno tudi politična in vzgojna predavanja. V samem centru Zagorja deluje Ljudska univerza, medtem ko so se političnega dela lotili bo društvih, ki so že napravila program za politično delo. V Zagorju so med prvimi opravili mestno konferenco SZDL, ki je prav dobro uspela in nakazala smernice za bodoče delo v organizaciji na področju tamkajšnje komune.

konferenca v Zagorju, kjer bodo bodočo komunjo sestavljale dotedanja mestna občina Zagorje ter občine Milnše, Čemšenik, Trojanje, Senožeti in Polšnik — v zadnjem času se pa pojavljajo pri nekaterih ljudeh na Trojanah težnja, da bi se ta občina priključila kamniški komuni. Prav tako so izvršili združitevno konferenco SZDL za področje Hrastnika in Dola, ki bosta sestavljali bodočo hrastniško komunjo.

Ko bodo izvršene vse priprave, bodo imeli komunske konference SZDL tudi v Trbovljah in Radečah. Konferenca v Trbovljah bo še ta mesec.

Do sedaj že 611 dobitkov!

V Trbovljah so tudi že opravljeni vsi občni zbori ter bo komunalna konferenca SZDL — kakor že omenjeno — še ta mesec. Med občnimi zbori organizacij SZDL je najboljšo uspel zbor na Dobrni in v Trbovljah-Center. Na teh zborih je bilo slišati, da so posamezni odbori SZDL vodili pomanjkljivo evidenco o volivcih. Tako so n. pr. v Knezdolu ugotovili, da je v kraju še vedno 60 volivcev izven organizacije SZDL.

Tudi na sektorju Hrastnika so imele vse organizacije občni zbor in tudi že komunske konference SZDL. Na zborih so podrobno obravnavali vprašanje vzgoje članstva. V Bobnu so imeli več predavanj o sadjarstvu, želé si pa tudi zdravstvena predavanja. Na terenu I v Hrastniku že imajo kuharski, šiviljski in pletilski tečaj, v Bobnu pa kuharski in šiviljski tečaj. Za vse tečaje vlada v Hrastniku veliko zanimanje, prav tako dobro uspevajo v kraju debatni večeri.

Na področju Radeč so občne zbere organizacij SZDL že opravili, zelo slabo pa je izpadel občni zbor v Jagnjenici. Komunske konference Socialistične zveze še ne morejo sklicati, ker priprave zanjo še niso končane.

Ko bodo opravljene vse priprave v našem okraju in ko bo

dozorela misel za združitve v sosednih komunah Obsavja, ki se bodo vključile v komunalno skupnost okraja Trbovlje, bodo začeli pripravljati konferenco, ki bo združila vse odbore Socialistične zveze delovnega ljudstva v komunalno skupnost trboveljskega okraja. -ar-

Do sedaj že 611 dobitkov!

Radijski aparat — moško kolo — divan — cement — premog

ter še preko 100 večjih in manjših dobitkov za naročnike

„Zasavskega vestnika“

ki bodo poravnali naročnino za vse leto do 1. maja 1954.

Do sedaj smo zbrali sledeče nagrade:

Radijski aparat (darilo uprave »Zasavskega vestnika«), moško kolo (darilo trgovskega podjetja »Železnina«, Trbovlje), divan (darilo trg. podjetja »Potrošnja«, Trbovlje), 4 nagrade po pet vreč cementa (darilo Cementarne Trbovlje), 1 električna pečica (darilo Elektrarne Trbovlje), 1 servis za Kompot (darilo Steklarne Hrastniške), 1 stekleni sodček (istj darovalec), 10-dnevna brezplačna oskrba v Počitniškem domu rudarjev na Bledu (darilo Republiškega odbora rudarjev Slovenije), 2 vozička premoga (darilo trboveljskega rudnika), 2 zavjaka brezlesnega pisalnega papirja (darilo Papirnice Radeče), 20 nagrad po 500 din v gotovini (darilo uprave »Zasavskega vestnika«), 15 knjižnih zbirk — po 4 do 5 knjig (darilo uredništva »Zasavskega vestnika«), 10 nagrad: enoletna brezplačna naročnina na »Zasavski vestnik« (darilo uprave našega lista), desetdnevno brezplačno letovanje v Počitniškem domu STT v Crikvenici (darilo Strojne tovarne v Trbovljah).

Skupno torej doslej že 611 dobitkov! Pohitite z vplačilom naročnine! Novi naročniki pridejo tudi pri zbranih v poštev, če bodo plačali naročnino za vse leto.

Našarjamo nadalje vse bralce na pričetek novega romana, ki bo začel izhajati v našem listu predvideno sredi meseca februarja, in to

„Liubezen lepe Izidore“

Naše geslo je:

V vsako zasavsko hišo

„Zasavski vestnik“!

Kdo ima pravico

do nakupa knjig s popustom?

Novica o knjižni akciji, v času katere bodo ljudske knjižnice lahko nakupovale knjige s popustom, je vzbudila mnogo zanimanja v slovenski javnosti. Na ljudsko prosveto Slovenije prihajajo vprašanja, kako bo potekala ta akcija. Na ta vprašanja odgovarja sledeče pojasnilo:

Zakaj je tako?

Dva meseca so se pripravljali. Večer za večerom so prihajali po svojem težkem poklicnem delu v majhno sobico in se vadili pozno v noč. Dva meseca — menda še dalje — je pozno v noč svetila luč njihove sobe in naznanjala vsem po naključju zahanjnim mimoidočim, da se v tisti razsvetljeni sobi vadijo člani gledališkega kolektiva zagorske »Svobode«.

bo trajal od 1. januarja do 31. marca 1955. Nadalje ljudje vprašujejo, KATERE KNJIGE PRODAJAJO S POPUSTOM IN KOLIKSEN JE TA POPUST? Popust velja za knjige vseh slovenskih založb (Cankarjeva založba, Drž. založba Slovenije, Mladinska knjiga, Kmečka knjiga, Slovenska Matica, Slovenski knjižni zavod, Naš tisk, Nova Obzora, Primorska založba), ki so izšle od leta 1945 do konca leta 1954, kolikor so še na knjižnem trgu. Pri tem popustu knjige niso združene v zbirke, kakor je to običajno pri novoletnih popustih nekaterih založb, marveč je popust določen za vsako knjigo posebej. Popust znaša od 20 do 50 odst. Vsaka knjižnica lahko kupi katero koli knjigo v toliko

prometnejšem delu Zagorja je viselo čez cesto veliko, z velikimi svetlimi barvnimi črkami napisano reklamno oznanilo, ki je vabilo občinstvo k tej igri. In še drugod. Nekaj pa le mora biti. Morda bi bilo treba, da naši Zagorjani sami povedo, kakšnih gledaliških del si žele. Morda bi sami izbrali repertoar? Toda na jasnem si moramo biti, da ni mogoče igrati le komedij, operet in drugih samo na smeh preracunanih iger. V naše programe morajo biti nujno uvrščena tudi resna, vzgojna gledališka dela, ki bodo gledalca pritegnila in ga stila h razmišljanju ter mu bogatila njegovo notranjost in duševno obzorje, ga plemenitila. In tedaj bo najvažnejši smoter naših »Svobod« dosežen. In nič prej! Bodisi eno ali drugo. — Nič bolje ni bilo z oblikom igre v nedeljo. No — rečimo — malo boljše v dvorani je sedelo nekaj več ljudi. Toda za Zagorje občutno in mnogo premalo. S tem člankom vohimo vse naše kulturne in še druge javne delavce, da sponzorirajo svoje besede o naši dramati in svetujemo amaterskim gledališkim kolektivom, kako najti pot iz zagate. Mnogi Zagorjani, zlasti ljubitelji gledališča, vam bodo hvaležni. Mementa in upamo, da bo »Zasavski vestnik« rade volje ustregel tej želji in objavil vaša mišljenja. In končno se zavemo, da več ljudi več je. To naj bi bil kazipot za to razpravo.

Občni zbor matičnega gasilskega društva v Hrastniku

Občni zbor v nedeljo, 9. januarja, je potekel v veliko boljsem razpoloženju kot lani, kjer je društveni nadzorni odbor upravnice grajal slabo društveno upravo in njeno nedelavnost. V letu 1954 pa je bilo vodstvo društva pod novim, resnim in podjetnim odborom, ki mu je načeloval preizkušeni gasilec tov. Jaka Klemen, hvale vredno in v tem vzdušju je bil letošnji občni zbor boljši, v veliko zadovoljstvo navzočih. Če bodo delali v tej smeri, bo matično društvo lahko postalo spet vodilno med petimi krajevnimi gasilskimi društvi oziroma osmimi v bodoči hrastniški komuni.

Ce bi mu ne bila dala prejle razumeti da je tako zaklepanje nesmiselno in smešno, bi je morda ne zaprl več. Toda njenemu mnenju se ni mogel ukloniti. Morda je res ne bo zaklepal dolgo, preneha pa bo s tem, ko bo sam hotel. In bilo mu je prekleto vseeno, če se to razve po vsej dolini. Da za vrata! Bilo mu je vseeno kaj bodo rekli ljudje — nikoli mu ni bilo mar zabukovskih težkovic! In s svojo ženo je lahko počenjal, kar je hotel. Dolžnost njegove žene je bila, da je lepo ostala v sobi, če jo je zaklenil ne pa da si je proti njegovim volji dala odpreti vrata. Že zredi tega je zaslužila, da jo je spet zaprl.

»Da, zapri te bom draga moja, ker ne želim, da bi se spet sprehajala po vasi, ko me ne bo doma.« Ji je izjavil z neko okrutnostjo v glasu. »Prosim te, ne stori tega.« Videl je, da ji je strašno težko, prositi ga, Roke, ki si jih je prekrižala na prsih, je pri tem stiskala v pesti in v blede obraz ji je planila rdečica. »Ah torej ste milostiva končno vendarle blagovolili zaprositi me? Torej ste se pričeli zavediti da ste mi podložni in da je povsem odvisno od moje dobre volje, kako boste živel? Agata, napreduj! Daj, še malo... Se nekaj lepih, nežnih besed pa se bom morda pustil omehčati.«

izvodih, kolikor jih potrebuje. Seznan vseh teh knjig bo izšel te dni v štirinajstnevniku »Ljudska prosveta«, ki ga dobivajo vse slovenske ljudske knjižnice, ljudskoprosvetna društva in mnoge šole. Da bi bili prav v vsakem kraju obveščeni o knjižni akciji, bodo to številko »Ljudske prosvete« prejela prav vse šole v Sloveniji. Številka bo v celoti posvečena knjižni akciji in bo vsebovala nadrobna tehnična navodila za naročanje knjig in seznam vseh knjig, ki zanje velja popust. Pri vsaki knjigi bo razen popusta v odstotkih navedena cena s popustom in redna knjigotrižna cena. KAKO BODO KNJIŽNICE NAROČALE KNJIGE? Vsa naročila bodo šla preko izvršnega odbora Ljudske prosvete v Ljubljani. Knjige bodo naročale knjižnice same ali zanje mestni, občinski in okrajni svetovi za prosveto in kulturo, okrajni odbori Ljudske prosvete, zadruge itd. Vsi ti bodo naročili po posebnih naročilnicah, katerih obrazec bo objavljen v listu »Ljudska prosveta«.

Če kateri od zainteresov za nakup morda ne bi dobil v roke posebne številke »Ljudske prosvete«, naj se obrne glede poštnil na izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije v Ljubljani.

Plodno delo Svobode v Radečah

V zimskih mesecih se je delo radeške »Svobode« močno pozivilo. Vsi odseki društva pridno vadijo in so že večkrat pokazali svoje znanje. Med temi; sekcijami je bil prav priden na delu pevski odsek, ki se vadi v učnijski novih pesmi, posebno velik doprinos pa so napravili ti pevci s sodelovanjem pri opereti »Hmeljska princesa«, ki so jo uprizorili petkrat, sedaj pa se v Radečah vadijo že za novo opereto.

Tudi godbeniki na pihala so marljivo vadili ter redno hodili k vajam. Leti so sedaj zadovoljni, ker so dobili dežne plače, tako da bodo lahko nastopili tudi ob neugodnem vremenu. — Jazz »Marjan Nemeč« je prav tako aktiven in ima redne vaje ter sodeluje pri vseh večjih priložnostih v razvedrilo občinstva radeške komune. — Gledališki odsek v zadnjih mesecih preteklega leta ni imel posebnih uspehov, to pa zaradi renoviranja gledališke dvorane in odra, ki je sedaj med najlepšimi v Sloveniji. Vendar pa je kolektiv radeškega gledališča — kakor že omenjeno — uprizoril skupno s pevskim odsekom opereto »Hmeljska princesa«. Sedaj pa vadi gledališki kolektiv Tiemeyerjevo dramo »Mladost pred sodiščem«, ki jo namerava dati na oder še ta mesec. Prav pridno je na delu nadalje dramska družina v radeški Papirnici Uprizorila je v mesecu novembru Nušičevo komedijo »Svet« in z njo gostovala v Krmelju. Ta družina je pripravila tudi silvestrovanje, sedaj pa študira Moliérove »Scapinove zličice«. enako pripravila ta kolektiv za naše najmlajše državljane igrice »Janko in Metka«.

Uspešno deluje v okviru radeške »Svobode« Mladinsko gledališče, ki je naštudiral igrice »Kraljevna z mrtvim srcem« ter jo dalo na oder ob novoletni jelki za najmlajše šestkrat ter dvakrat za starejše (glej tudi naš drugi članek). V Radečah je na delu Ljudska univerza. Priredila je že tri predavanja, in sicer »O vzgoji šolske mladine«, »O lepota Slovenije«, prav tako pa predavanje »O vzgoji predšolske mladine«.

»Kaj je bilo v tvojih očeh, ko si me pogledal?« »Nič, torej nočeš biti ljubka?« »Boriti se hočeš do zadnjega dna, kaj?« »Toda jaz sem močnejši, draga. Stri te bom, Agata. Stri te bom tako, da se boš plazila pred menoj po kolenih, gola, če bom hotel. Ali me razumeš?« Stopil je k njej in jo prijel za lakti. Tisti trenutek, ko se je bil počutil bednega in zbeganega, je bil že daleč za njim. Videl je mržnjo v njenih očeh, toda ta mržnja ga je zdaj zabavala in mu je hkrati do neznanosti stopnjevala željo, da bi jo pregaril. Na kolena ali stiši? je hripavo zašepetal. Prišel jo je prikliskati k tlem, rečeč se ji v obraz. »Ne!« je zavpila in se mu skušala izviti. Tedaj jo je dvignil na roke, čeprav se je besno upirala. Z nogo je sunil v vrata spalnice, da so se sunkoma odprla. Z velikim zamahom jo je vrgele na posteljo. Tam je obležala, brez sapa, z glavjo navzdol in iz priske se ji je usula krlja. Prijel se je za kolke in se je pričel smejati. »Lahko bi storil s tabo, kar bi hotel. Toda ni mi do tega, da bi ti napravil silo — to ne bi bil noben užitek. Sama me moraš prositi... Nu, prosim me, naj ostanem zdajle pri tebi in naj te ljubim, bi te morda jutri ne bom zaklenil več.« »Tega ne prenesem, da bi bila

ŠE O NOVOLETNI JELKI

Kako so jo praznovali v Polšniku?

Odbor za izvedbo novoletne jelke v Polšniku je imel precej truda, da je pripravil vse potrebno. Za prosvetno in tehnično stran praznovanja se je obvezala storiš vse potrebno šolski upravitelj in njegova žena, za kar jima moramo izreči vse priznanje, zlasti še, da sta s tako malimi sredstvi pripravila tako lepo slovesnost.

Da bi otroci ohranili čim lepši spomin na novoletno jelko in na dedka Mraza, je leta prišelval za izlet pionirjev v Ljubljano, ki so si v spremstvu učiteljev ogledali tamkajšnji cirкус in novoletni otroški sejem ter seveda tudi sprevod dedka Mraza v Ljubljani. Izleta se je udeležilo okrog 90 šolskih otrok iz Polšnika, Mamolj in Konjšice.

Dne 28. decembra 1954 je polšniška mladina gledala film ki jim ga je v okviru novoletnega praznika igral Potujoči klobo LP Trbovlje. Za njim je sledila igrice »Dario«, nato pa pevske točke ter deklamacije — v naslednjem pa je dedek Mraz obdaril okrog 180 pionirjev in učibancov. Za pionirsko knjižnico je podaril dedek Mraz za okrog 6000 din mladinskih knjig. Ker pa mu je zmanjkalo zvezkov in ostalih šolskih potrebščin, s katerimi je hotel obdariti šolsko mladino, je dal šolskemu uprav-

in kako je bilo na Vodenski šoli v Trbovljah I.

Ze ves čas po prihodu dedka Mraza na telovadišče TVD »Partizana« v Trbovljah, je vladalo po vseh razredih vodenske šole v Trbovljah tisto svojevrstno razpoloženje, ki je lastno samo otroškemu svetu.

Zlasti zadnji dan pouka v starem letu je bil za vse učence v znamenju radostnega praznovanja in pričakovanja dedka Mraza. In res: dedek Mraz je prišel v vsak razred posebej, kjer je obdaril učence. V veliko presenečenje otrok je ta dobri poznavalec mladine poznal vse večje in manjše grešnike na šoli, ki pa so mu obljubili, da se bodo po boljše. Pohvalil pa je dedek Mraz vse tiste učence, ki so pohvalo zaslužili.

Ko je visok gost zapuščal razrede, so presenečeni obrazli otrok zažareli in zadovoljstvu in veselju. Pospravili so darilca, v srcu učencev pa se je porodil sklep, da bodo skušali postati v bodoče najboljši pionirji. Veselo razpoloženje na šoli ob praznovanju novoletne jelke so omogočila s prispevki razna trboveljska podjetja in ustanove. V imenu hvaležne mladine so pionirji v skupnicah osebno voščili uspešno Novo leto predstavnikom podjetij ter funkcionarjem OLO in LOMO Trbovlje ter jim poklonili v zahvalo šopek telohovega cvetja.

TOVARIŠU V SPOMIN

Težko je odjeknila tik pred poslovitvijo starega leta žalostna novica — zlasti še med prijatelji in znanci — da nas je za vedno zapustil naš prijatelj KARLO PREESEL. Pokojni Karlo je moral že v svojem 45. letu zapustiti svojo družino in prijatelje. Njega se prav dobro spominjamo tisti, s katerimi je on skupno delil usoda svojega življenja v ugodnem taborišču Mauthausen v letu 1941, kamor je bil iz celjskih zaporov odganjen tudi on. Človek z visoko moralno, kakršen je bil Karlo, ni omahnil niti pod najhujšim terorjem v teh letih. Skupno smo prezirali smrt, skupno delili kosček kruha, skupno gojili srd proti sovražniku. Karlo je moral na poslednjih, dobljenih v taborišču, v prerani grob. Njegova zadnja pot je pričala, da je bil priljubljen. Številni venci so zasuli njegov grob. Mrak je legal na zagorsko dolino, ko smo se zadnjič s solzami v očeh poslovili od njegovega poslednjega doma. Dragi Karlo! Spomin na tvoje trdo življenje bo ostal vsem tvojim tovarišem nepozaben. Tvoji prijatelji.

Veselo je pogozdovanje v Konjšici

K članku pod gornjim naslovom, ki smo ga priobčili v 1. številki »Zasavskega vestnika« dne 5. t. m. na 3. strani, nam pošilja Uprava za gozdarstvo pri OLO Trbovlje v objavo sledeče pojasnilo: S pogozdovalnimi deli smo na območju našega okraja pričeli že meseca oktobra, v novembru pa je pričelo zmrzovati, tako da smo morali s pogozdovanjem prenehati. Zaradi tega mraza je ostalo dosti sadik zakopanih, to je nepogozdenih konec meseca novembra in v začetku decembra pa je temperatura zraka spet narasla in zemlja ni več zmrzovala. Tako smo vreme izkoristili in s pogozdovalnimi deli nadaljevali. Navadno je vzrok, da se je pogozdovalo v tako poznem času, ko taka dela res niso več primerna.

Leno in prijetno je poslušati veselo in poskočne doma na toplem. Plačaj naročnino »Zasavskega vestnika« za celo leto, pa bo verjetno radijski aparat — tvoj.

Mira Pucova: TIHA VODA

Nenadoma si je pričel domisljati, da sedi med dvema ženskama, kajti Agatina slika tam na steni se mu je s svojim bledim smehljajem rogala, kakor da je živa Agata sama pa je bila tako tiha kakor da je le podoba. Naslikana roka, ki je počivala na nabirkih krinoline, je bila enako hladna in negibna kakor njena roka na tej mizi. Za nekaj hipov ni bilo nič resnično — obe, slika in ženska, sta bili enako mrtvi in enako živi. Ni ju mogel zagrabiti, ker sta bili izven njegovega območja, nekje sta bili, kamor njegovo znanje ni več seglo, dva strahova, ki ju je sovražil in je trepetal pred njima. Kapljice znoja so mu stopile na čelo. Kaj mu je bilo? Saj bo zbolel! Tišina v jedrini je bila nepotest, ki mu je lomila razum. Agatine strašne, skoro bele oči na sliki, te oči naproti njemu v tihem ovalu njene obraza, ki se širijo za boga, od česa se širijo tako? Od sovražnosti? Srh je šel po njem. Natočil si je vina v kozarec in ga izpil na dušek. Zdal mu je bilo bolje. Sklonil se je nad krožnik in je pričel hlastno jesti. Komaj da je potisnil posled-

nji grizljaj v usta, je že vstal in odrinil stol od mize, da se je prevrnil. »V svojo sobo pojdi,« je dejal. »Z doma gren. In...« Groznjica je zvenela v njegovem glasu in že je držal ključ v rokah. »Jutri bom dal napraviti papah na vrata,« je zamrmral. Stal je togo, z naprej potisnjenim trebuhom in je zlobno zri vanjo. Življenje se mu je videlo do skrajnosti zoprno in zameril je življenju da ni bilo lepše, še bolj pa je zameril Agati, da je s svojim vedenjem doprinesla k tej zoprnosti. Popolnoma se je bil hudo sporekel s Fernahnom in če se je spomnil na to, so mu še vedno živci trepetali od zadržane besnosti. Vrh tega pa zavest, da ljudje okoli tebe cepajo kakor muhe zaradi te gusne bolezni — zaradi črnih knoz... Zavest, da more ta bolezen doleteti tudi tebe, da nisi niti malo varen pred njo in da si danes živ jutri pa morda že na tem, da bi umrl! To je bilo krivično. Hotel je do dolgo živeti in zato je bilo krivično, da je v nevarnosti. Kar zagorelo je v njem od togote. »Ali me misliš še zapirati?« je kriknila.

Močnala je in je spet bila blede kakor zid. »Nič? Torej nočeš biti ljubka?« »Boriti se hočeš do zadnjega dna, kaj?« »Toda jaz sem močnejši, draga. Stri te bom, Agata. Stri te bom tako, da se boš plazila pred menoj po kolenih, gola, če bom hotel. Ali me razumeš?« Stopil je k njej in jo prijel za lakti. Tisti trenutek, ko se je bil počutil bednega in zbeganega, je bil že daleč za njim. Videl je mržnjo v njenih očeh, toda ta mržnja ga je zdaj zabavala in mu je hkrati do neznanosti stopnjevala željo, da bi jo pregaril. Na kolena ali stiši? je hripavo zašepetal. Prišel jo je prikliskati k tlem, rečeč se ji v obraz. »Ne!« je zavpila in se mu skušala izviti. Tedaj jo je dvignil na roke, čeprav se je besno upirala. Z nogo je sunil v vrata spalnice, da so se sunkoma odprla. Z velikim zamahom jo je vrgele na posteljo. Tam je obležala, brez sapa, z glavjo navzdol in iz priske se ji je usula krlja. Prijel se je za kolke in se je pričel smejati. »Lahko bi storil s tabo, kar bi hotel. Toda ni mi do tega, da bi ti napravil silo — to ne bi bil noben užitek. Sama me moraš prositi... Nu, prosim me, naj ostanem zdajle pri tebi in naj te ljubim, bi te morda jutri ne bom zaklenil več.« »Tega ne prenesem, da bi bila

še naprej zaklenjena. Zblaznela bom!« je rekla s tankim, povsem tujim glasom. »Toda jaz lahko prenesem, da si mrzla nasproti meni kakor kamen? Jaz lahko prenesem, da ljubiš drugega, jaz pa capljam za tabo kakor berač?« Jaz lahko prenesem, da se že petnajst let trudim okoli tebe, ti pa se še vedno vedeš kakor nedotaknjen, me, kakor prazna jajčna lupina, ki se bo zdrobila, če jo bom le malo stisnil!« Njena bela roka s širokim poročnim prstanom je ležala kakor odrgana na posteljni odejli. Bridka, divja nežnost ga je obšla spricho pogleda nanjo. Samega sebe ni razumel. Imelo ga je, da bi zdrobil njeno roko in bi od te bele polti ne ostalo nič več kakor kuptek krvavega zdriza — in imelo ga je, da bi jo obsul s strastnim poljublji. Prijel se je za glavo. Sovražil jo je. Ali pa jo je morda ljubil? »Kako nespametna si, Agata,« je hripavo rekel. »Kaj ne vidiš, da bi nama obema lahko bilo veliko bolje, če bi le ti hotela. Za vrata, kaj ne vidiš, da ne boš s to hladno surovostjo pri meni nič dosegla?« Saj potrebujem tvoje nežnosti, ker... Ne tega ji ni mogel reči, da jo ljubi. Rajši bi umrl. »Reči naj ostanem nocoj pri tebi,« je zašepetal. Zdelo se mu je, da bo vse dobro če bo zdajle popustila. Vse ji bo lahko odpustil, vse pozabil. Čakal je.

Telo ga je bolelo od tega čakanja. Strmel je v strop in črne obrvi je stikala skupaj, kakor da napet, premissuje. Prsi so se ji dvigale, kakor da je upehana. Končno je obrnila oči k njemu, njene brezsihernega občutja. Topre ustnice so bile tanka zarez. »Ostani,« je rekla z mrtvim glasom. Petnajsto poglavje 1. Izolirnica pri svetem Miklavžu je bila kmalu pretresna za toliko bolnikov. In mnogi Zabukovčani so umirali doma v lastnih posteljah... Tedaj je od oblasti prišlo navodilo, da ni puščati mrlivcev pod isto streho z živimi: Kdor je umrl so ga kar brez očiščanja položili v isto in ga prenesli v mrtvašnico, ki se je nasproti cerkve naslanjala ob mežnarjevo hišo. Mrtvašnica je bila ostala tam še iz časov, ko se je pokopalnišče razprostiralo okoli cerkve. Bila je nizka, zatohla kamra, v kateri je ena sama krsta imela komaj dovolj prostora. Tako se je večkrat pripetilo, da je moral kateri od mrlivcev prenočiti kar pod milim nebom pod zvezdnatim prtom poletne noči. In psi, ki so se v takih nočeh v zborih oglašali z zabukovskih dvorišč, so mu tulili žalostinko. (Dalje prihodajči)

